

Uz finansijsku
podršku

HEINRICH BÖLL STIFTUNG
BOSNA I HERCEGOVINA

Poljoprivreda i ruralni razvoj u
službi održivog razvoja

**Strateški plan zagovaranja i
akcioni planovi**

2015-2018

Sadržaj

Uvod.....	2
Trenutno stanje u sektoru.....	3
Upoređivanje uređenja sektora u EU i BiH.....	5
Preporuke za razvoja sektora	6
Zagovaranje	8
Ciljevi zagovaranja.....	9
Osnovni cilj zagovaranja	12
Kratkoročni ciljevi zagovaranja	12
Dugoročni ciljevi zagovaranja	13
Ciljne grupe	14
Akcioni plan za zagovaranje kratkoročnih ciljeva	15
Akcioni plan za zagovaranje dugoročnih ciljeva	21
Zaključna razmatranja	25

Uvod

Savjet za zelenu gradnju – Green Council provodi petogodišnji projekat (2014-2018) «Poljoprivreda i ruralni razvoj u službi održivog razvoja» uz finansijsku podršku Fondacije Heinrich Boell. Osnovni cilj projekta jeste potaći ekološku modernizaciju poljoprivrede te doprinijeti ubrzavanju procesa približavanja BiH ka EU u sektoru poljoprivrede i klimatskih promjena odnosno općenito u sektoru ruralnog razvoja.

Ciljne grupe:

Poljoprivrednici, organski proizvođači, udruženja poljoprivrednika, poljoprivredne zadruge, i druge organizacije civilnog društva, privredne komore, potrošači, razvojne agencije, mediji, certifikacijska tijela, mreže organizacija civilnog društva iz regiona i EU te institucije BiH na svim nivoima.

Specifični ciljevi projekta su:

1. Poticanje dijaloga predstavnika civilnog društva i institucija vlasti u oblasti reforme poljoprivrednog sektora i klimatskih promjena u BiH odnosno ruralnog razvoja;
2. Edukacija zainteresovanih strana o prednostima ekološke poljoprivrede;
3. Promocija prednosti ekološke poljoprivrede u široj javnosti;
4. Uvezivanje ključnih aktera i formiranje zagovaračke skupine za zagovaranje pravnog i institucionalnog okvira u sektoru ruralnog razvoja.

Četvrti cilj ovog projekta koji se odnosi na uvezivanje ključnih aktera i formiranje zagovaračke skupine ostvaren je kroz zajednički rad u toku dvodnevne radionice na kojoj su učesnici-ključni akteri u sektoru, pripremili i usvojili dokument strateškog plana zagovaranja sa pratećim akcionim planovima provođenja kroz koje su jasno definisane uloge i aktivnosti ključnih aktera i drugih partnerskih organizacija u sektoru poljoprivrede i ruralnog razvoja BiH.

Upravo sa jasno definisanim planom zagovaranja moguće je prepoznati aktivnosti informisanja, uvezivanja, prioriternih mjera zagovaranja, obrazovanja, te podizanja svijesti što treba dovesti do poboljšanja komunikacije koja je ključna za aktivno zagovaranje i stvaranje zagovaračke mase.

Strateški plan zagovaranja definisao je rad na jačanju komunikacije, zagovaračke aktivnosti i umrežavanja svih ključnih aktera, strateške ciljeve zagovaranja i akcionih planova koji će doprinijeti efikasnom održivom rješavanju suštinskih promjena ovog sektora u BiH. Općenito, promjene koje očekujemo nakon provođenja strateškog plana jesu prepoznavanje sektora poljoprivrede i ruralnog razvoja kao strateškog sektora ukupnog društveno-ekonomskog razvoja BiH, unaprjeđenje i efikasno uređenje pravnog i institucionalnog okvira u sektoru poljoprivrede i ruralnog razvoja, strateškog planiranja, bolja inkluzija građana u proces izrade i usvajanja zakona i strategija, te bolja komunikacija sa medijima. Svi prepoznati ciljevi i akcioni planovi su definisani sa ciljem omogućavanja suštinskog rješavanju identifikovanih problema te ubrzanja procesa evropskih integracija BiH.

Trenutno stanje u sektoru

Bosna i Hercegovina nema jasno definisanu poljoprivrednu politiku niti se sektoru poljoprivrede i ruralnog razvoja pristupa kao strateški bitnoj grani razvoja cjelokupne privrede. Trenutno se poljoprivredna politika vodi na entitetima ali dometi i učinci te politike su ograničeni. Domaći poljoprivrednici i domaća proizvodnja nisu dovoljno stimulisani niti zaštićeni obzirom da BiH nema razvijene mjere za zaštitu domaće proizvodnje od prekomjernog uvoza određenih proizvoda, a za šta se ima legalno uporište u CEFTA-i. Ovako stanja dovodi do nepovoljnog položaja domaćih poljoprivrednika na tržištu.

Općenito, sektor poljoprivrede i ruralnog razvoja u BiH karakterišu nedovoljni institucijski kapaciteti, preklapanje nadležnosti, nedefinirani lanci komuniciranja i kontrole u skoro svim oblastima poljoprivrede, slaba komunikacija i koordinacija kao i dijeljenje informacija između različitih nivoa vlasti, neujednačeni sistemi podsticaja na različitim administrativnim nivoima koji nisu dovoljni i koji nisu usklađeni sa poljoprivrednom politikom Europske Unije.

Donošenje važnih strateških poljoprivrednih i ruralnih odluka je otežano zbog nedostatka osnovnih informacija o sektoru, kvalitetnog prikupljanja i obrade podataka o poljoprivredi te izostanka pouzdane statistike kao i saradnje entitetskih statističkih agencija. Ove informacije su neophodne poljoprivrednicima da plasiraju adekvatno svoj proizvod ali isto tako nedostatak ovih informacija ne stimuliše strane investitore za pokretanje razvojnih projekata u BiH.

Pored toga, uslijed kašnjenja u provođenju mjera i aktivnosti na ublažavanju posljedica ulaska Republike Hrvatske u Europsku Uniju, Bosna i Hercegovina je onemogućila izvoz proizvoda biljnog i životinjskog porijekla iz BiH nakon ulaska Hrvatske u EU i time direktno ugrozila položaj poljoprivrednika i privrednika iz cijele BiH na inostranim tržištima a samim tim i cjelokupni ekonomski napredak države.

Provođenje reformi na putu evropskih integracija u sektoru poljoprivrede i ruralnog razvoja se odvija jako sporo. Primjera radi, u prvih 12 godina od uspostavljanja procesa stabilizacije i pridruživanja Bosna i Hercegovina je ostvarila napredak koji je ekvivalent napretku Republike Hrvatske za prvih 12 mjeseci!¹ A napredak je direktno povezan s mogućnošću povlačenja EU fondova.

Sve ovo gore navedeno predstavlja veliku kočnicu bržem razvoju i napretku domaćeg poljoprivrednoga sektora i upravo se zaostajanje ovog sektora najviše odražava na ekonomsku situaciju građana BiH.

---

¹ Više o ovome pogledati: Green Council, Istraživanje: “Uspostava Ministarstva poljoprivrede, prehrane i ruralnog razvoja BiH i drugih struktura kao put ka ekonomskom napretku BiH u procesu evropskih integracija”, dostupno na: <http://green-council.org/publikacije/>

Upoređivanje uređenja sektora u EU i BiH

Politike poljoprivrede i ruralnog razvoja u EU su postavljeni na nivo Zajednice kroz Zajedničke poljoprivredne politike ZPP (engleski: Common Agricultural Policy - CAP). ZPP su postavljeni standardi za učešće u zajedničkom poljoprivrednom tržištu svih zemalja članica. Zahvaljujući ulaganju u ZPP koji je doveo do planskog i balansiranog društveno ekonomskog razvoja na cijeloj teritoriji, Evropa se vremenom transformisala u najznačajnijeg proizvođača i izvoznika poljoprivrednih proizvoda na globalnom nivou.² Prema posljednjim istraživanjima a prema OECD kriterijima u Europskoj Uniji (EU) više od 56% populacije živi u ruralnim oblastima, koje obuhvataju više od 91% teritorije EU.

Sama činjenica da zakonodavstvo EU u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja zauzima oko 50% ukupnog zakonodavstva pokazuje koliko je ovaj sektor kompleksan ali i važan te detaljno pravno razrađen u EU. Također, jasan pokazatelj važnosti ovog sektora na nivou EU jesu i budžetsko izdvajanja EU za sektor poljoprivrede. ZPP predstavlja i najskuplju od svih zajedničkih politika EU, jer su decenijama iz zajedničkog budžeta EU izdvajana najveća sredstva za njenu implementaciju. U početku provođenja čak i 70% a danas se izdvaja gotovo 35-40% budžeta EU upravo za oblast poljoprivrede i ruralnog razvoja.³ Sektor poljoprivrede i ruralnog razvoja je strateški sektor u EU za sve članice.

BiH nema jasno definisanu poljoprivrednu politiku niti se sektoru poljoprivrede i ruralnog razvoja pristupa kao strateški bitnoj grani razvoja cjelokupne privrede. Trenutno se poljoprivredna politika i politike ruralnog razvoja vode na entitetskom nivou ali dometi i učinci te politike su ograničeni. BiH za ovaj sektor odvaja samo oko 2-4%. Kada govorimo o usklađivanju sa pravnom stečevinom EU na žalost moramo zaključiti da se svo vrijeme od početka procesa pridruživanja 2001 god. do danas u sektoru poljoprivrede i ruralnog razvoja radilo na kozmetičkim prilagođavanjima koje

---

² Po pomenutim aktivnostima je Evropa zauzimala drugo mesto u svijetu, iza SAD-a.

³ U 70-im godinama ovaj iznos je bio još i veći gdje ukupni iznos finansiranja poljoprivrednih politika iznosi oko 70% ukupnog budžeta EU. Ovo smanjene je uzrokovano ekspanzijom drugih nadležnosti EU ali i reformama štednje koju su omogućile da EU od 2004 primi dodatnih 12 članica, više o ovome na http://europa.eu/pol/agr/index_en.htm

nisu suštinske te se BiH nalazi na samom početku, što svjedoči i izvještaj o napretku BiH iz 2013 god koji kaže „Pripreme u ovim oblastima *acquis-a* (pravne stečevine EU) su u ranoj fazi.“⁴

Koliki teritorij države Bosne i Hercegovine (BiH) je ruralan još niko nije definisao jer se u BiH trenutno niko ozbiljno i aktivno ne bavi ruralnim razvojem. Prema posljednjim istraživanjima UNDP u BiH 61% stanovništva u BiH živi u ruralnim područjima.

Tabela koja slijedi jasno pokazuje i upoređuje stanje sektora poljoprivrede i ruralnog razvoja u EU i kod nas u BiH.

EU	BiH
Zajednička poljoprivredna politika	podjela, neujednačenost
Standardi, garancije, sigurnost tržišta	Neujednačenost, nesigurnost, preklapanja i rasulo
Budžet za ruralni razvoj 35- 40%	Budžet za RR 0% za poljoprivredu 2-3%
IPARD fondovi– transparentnost u dodjeli sredstava	IPARD / 325 mil EUR odbijeno za 2007-2013 Kreditna zaduženja – izostanak transparentnosti u dodjeli sredstava
Pravna stečevina EU za oblast ruralnog razvoja predstavlja 50% ukupne pravne stečevine EU	Pravno rasulo, preklapanja i nesigurnost
Jedinstvene mreže organizacija civilnog društva za ruralni razvoj	Rascjepkanost mreža za ruralni razvoj
Organiziranost	Neorganiziranost

⁴ Izvještaj o napretku za 2013 godinu; <http://www.dei.gov.ba/dei/dokumenti/prosirenje/default.aspx?id=12690&langTag=bs-BA>

Preporuke za razvoja sektora

Rješenje problema opće neusklađenosti i nepostojanja koordinacije u provedbi poljoprivredne politike, te dugogodišnje stagnacije sektora poljoprivrede i ruralnog razvoja u BiH, svakako treba tražiti u jačanju institucionalnog ustroja i nadležnosti državne razine. Također je neophodno imati na umu važnost ublažavanja klimatskih promjena planskim, strateškim pristupom agro-okolišnim mjerama i mjerama podrške organske proizvodnje u skladu sa EU standardima koje su preporuka u procesu pridruživanja EU. Imajući na umu sve prethodno navedeno u analizi, preporuke za unapređenje sektora poljoprivrede i ruralnog razvoja su:

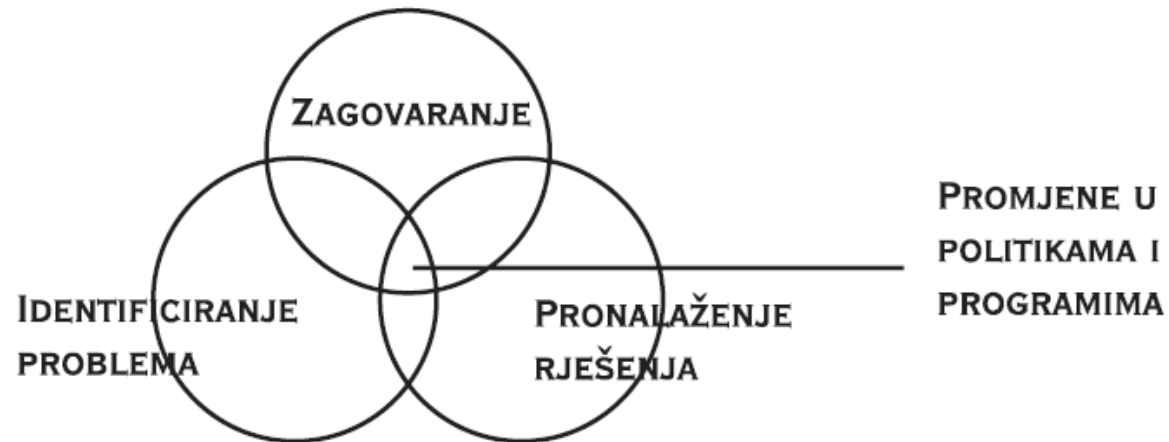
- Uspostaviti jedinstveno Ministarstvo poljoprivrede, prehrane i ruralnog razvoja BiH sa nadležnostima za kreiranje, razvoj i koordinaciju agrarnih/poljoprivrednih politika i za postavljanje strateških ciljeva poljoprivrede i ruralnog razvitka BiH, kreiranje mjera strukturnih poljoprivrednih politika, tržišno-cjenovnih, carinskih i vanjskotrgovinskih mjera, zemljišnih, poreznih i mjera podrške za poljoprivredu u skladu sa EU standardima, te druge dogovorene nadležnosti u vezi sa poljoprivredom, veterinarstvom, zdravljem bilja, sigurnosti hrane, šumarstvom, vodoprivredom i ruralnim razvojem.
- Hitno izraditi strategiju ruralnog razvoja za BiH kao prioritet i uslov budućeg korištenja programiranja IPA 2.
- Hitno donošenje odluke o formiranju neophodnih IPARD struktura koje podrazumijevaju formiranje upravljačkog tijela odnosno ministarstva i IPARD agencije za plaćanje na državnom nivou.
- Podržati rad Ureda za harmonizaciju i koordinaciju plaćanja u poljoprivredi, ishrani i ruralnom razvoju stavljanjem istog u punu funkciju sa planiranim kapacitetima, te preuzimanje njegove uloge buduće IPARD agencije za plaćanje.
- Implementirati preostale aktivnosti iz „Akcionog plana za prevazilaženje posljedica pristupanja Republike Hrvatske Evropskoj uniji“ kako bi se ubrzao izvoz u Republiku Hrvatsku.

- Usvojiti informacionu strategiju za poljoprivredu, usvojiti zakon o poljoprivrednom popisu i odluku o harmoniziranim registrima poljoprivrednih gazdinstava i harmoniziranim registrima klijenata u BiH, te obezbjediti podršku ukupnog Poljoprivrednog sistema registara (AIS- Agriculture Information sistem).
- Ojačati savjetodavne službe kako bi imale kapacitete da budu stvarni servis i kvalitetno pružaju usluge pripreme i pisanja projektnih prijedloga za IPARD fondove svim poljoprivrednicima i ruralnim zajednicama u BiH.
- Steći sve preduslove pune implementacije agro-okolišnih mjera uz jaku koordinaciju i komunikaciju institucija za okoliš i poljoprivredu i ruralni razvoj, sve u skladu sa preporukama EU i važećim standardima i regulativama EU.
- Izraditi zakon o organskoj poljoprivredi BiH i Pravilnikom o uvjetima za izdavanje certifikata za organske proizvode, zvanični registar, usvojiti važeće standarde, te obezbjediti podršku organskim proizvođačima.
- Obezbjediti podršku izgradnji kapaciteta poljoprivrednika, poduzetnika i potrošača u sektoru organske proizvodnje

Zagovaranje

Zagovaranje (engl. advocacy) se može definisati kao praktična upotreba znanja u svrhe socijalnih promjena.

Ova radna grupa je koristila tri vrste aktivnosti u svom strateškom planiranju a koje zajedno podrazumijevaju zagovaranje kroz :

a) **Zastupanje:**

iznositi mišljenje u javnosti u svoje ili tuđe ime

b) **Mobilizacija:**

ohrabrivanje drugih da zajedno sa vama iznose mišljenje u javnosti

c) **O snaživanje:**

informisanje drugih zainteresovanih strana da znaju i da imaju pravo iznositi mišljenje u javnosti te da koriste svoje pravo da se njihovo mišljenje čuje

Prvi korak u strateškom planiranju zagovaranja jeste odrediti krajnji cilj zagovaranja te šta želimo postići i u kojem roku. Posebno je bitno prepoznati ciljne grupe (primarne i sekundarne) i aktere u procesu zagovaranja te metode provođenja. Takođe je jako važno napraviti razliku između dugoročnih i kratkoročnih ciljeva kao i između **sadržajnih** (npr. promjene unutrašnje politike) i **procesnih** (npr. izgradnja osjećanja zajedništva među ljudima).

Za svaki od prepoznatih ciljeva je neophodno u odnosu na ciljne grupe definisati set jasnih i ubjedljivih poruka zasnovanih na dokazima i argumentima a koje daju odgovor na sljedeća pitanja:

- Šta želite postići svojim radom?
- S kim morate komunicirati da to postignete ?
- Koji su najbolji načini komunikacije sa svakom od izabranih meta?
- Ko treba poduzeti koju akciju?
- Kada trebate djelovati ili promijeniti strategiju?

Ciljevi zagovaranja

U skladu sa prethodno definisanim i usvojenim preporukama radna grupa za izradu strategije zagovaranja i akcionih planova je definisala osnovni cilj zagovaranja kao i kratkoročne i dugoročne ciljeve koji će biti predstavljeni u nastavku dokumenta.

Osnovni cilj zagovaranja

Poljoprivreda i ruralni razvoj trebaju biti sektori koji u državi kao što je BiH, moraju biti prepoznati kao jedni od strateških opredjeljenja, te koje je potrebno harmonizirati na državnom nivou i prepoznati kao strateške sektore ukupnog društveno ekonomskog razvoja BiH. Prepoznavanjem ovih sektora kao strateških industrija razvoja država BiH bi ubrzala proces evropskih integracija te osigurala pristup nepovratnim fondovima za investiranje.

Kratkoročni ciljevi zagovaranja

Radna grupa za izradu strategije zagovaranja i akcionih planova je definisala 9 (devet) kratkoročnih ciljeva zagovaranja koji slijede:

1. Uspostava jedinstvenog Ministarstva poljoprivrede, prehrane i ruralnog razvoja BiH sa nadležnostima za kreiranje, razvoj i koordinaciju agrarnih/poljoprivrednih politika i za postavljanje strateških ciljeva poljoprivrede i ruralnog razvitka BiH, kreiranje mjera strukturnih poljoprivrednih politika, tržišno-cjenovnih, carinskih i vanjskotrgovinskih mjera, zemljišnih, poreznih i mjera podrške za poljoprivredu u skladu sa EU standardima, te druge dogovorene nadležnosti u vezi sa poljoprivredom, veterinarstvom, zdravljem bilja, sigurnosti hrane, šumarstvom, vodoprivredom i ruralnim razvojem.
2. Hitno formiranje neophodnih IPARD struktura koje podrazumijevaju formiranje upravljačkog tijela odnosno ministarstva i IPARD agencije za plaćanje na državnom nivou.
3. Hitna priprema i usvajanje strategije ruralnog razvoja za BiH kao prioritet i uslov budućeg korištenja programiranja IPA 2.
4. Obezbjediti efikasan institucionalno-pravni okvir i prateće strategije razvoja za sektor organske proizvodnje, uvođenje standarda i certificiranje na cijeloj teritoriji BiH.

5. Obezbjediti efikasan institucionalno-pravni okvir i prateće strategije za potpunu zabranu korištenja GMO sjemena, uvođenje standarda i certificiranje biljaka i životinja kao i proizvoda na teritoriji cijele BiH.
6. Obezbjediti usvajanje standarda za kontrolu konvencionalne poljoprivredne proizvodnje uz ograničeno korištenje pesticida te odabira pesticida koji najmanje štete okolišu i zdravlju čovjeka.
7. Zaštititi autohtone vrste i sjemena.
8. Osiguranje uključivanja stručnjaka iz pakse i predstavnika relevantnih organizacija civilnog društva u toku izrade i usaglašavanja zakona i strategija u sektoru poljoprivrede i ruralnog razvoja.
9. Rad sa medijima u cilju podrške istraživačkom novinarstvu, argumentovanim stručnim emisijama i nepristrasnosti medija.

Dugoročni ciljevi zagovaranja

Radna grupa za izradu strategije zagovaranja i akcionih planova je definisala 6 (šest) dugoročnih ciljeva zagovaranja koji slijede:

1. Usklađivanje sa pravnom stečevinom EU, odnosno Harmonizacija zakona i regulativa te usvajanje važećih standarda u sektoru poljoprivrede i ruralnog razvoja.
2. U okviru zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju BiH, u slučaju prirodnih nepogoda, osigurati pravičnu i ravnopravnu podršku svim građanima BiH.
3. Usklađivanje institucionalno-pravnog okvira i odgovarajućih strategija ili operativnih planova na svim nivoima upravljanja i na cijeloj teritoriji BiH.
4. Usvojiti informacionu strategiju za poljoprivredu, usvojiti zakon o poljoprivrednom popisu i odluku o harmoniziranim registrima poljoprivrednih gazdinstava i harmoniziranim registrima klijenata u BiH, te obezbjediti podršku ukupnog Poljoprivrednog sistema registara (AIS- Agriculture Information sistem).
5. Obezbjediti veću medijsku pažnju i te više prostora u svim medijima kroz obrazovno-zabavne i stručne emisije koje će afirmisati sektor poljoprivrede i ruralnog razvoja u BiH.
6. Obezbjediti usvajanje važećih standarda EU u procesima javnih konsultacija uz principe transparentnosti i inkluzije.

Ciljne grupe

Efikasno zagovaranje zahtijeva jasnu predstavu o tome ko je ciljna publika i kakav je pristup područjima gdje se na njih može uticati, odnosno zahtijeva da se obraćamo pravim ljudima koji su prepoznati kroz proces mapiranja zainteresovanih strana. Kod rada sa svim ciljanim grupama neophodno je izgraditi partnerski odnos i povjerenje sa svima. Takođe je neophodno kod odabira poruka kreirati **set ubjedljivih poruka**.

U pristupu različitim ciljnim grupama najvažnije je prilagoditi poruku kako bi bila prepoznata i bila u potpunosti shvaćena. Jasna poruka mora sadržavati dvije osnovne komponente:

- Pozivanje na ono što je ispravno (na bazi logike, razuma, argumenata i jasnih dokaza);
- Pozivanje na interese same grupe kojoj se obraćate (koji su to prepoznatljivi benefiti).

Postoje dvije ciljne grupe, primarna i sekundarna, koje je neophodno definisati jer se i poruke razlikuju u odnosu na ciljanu grupu.

- **Primarna ciljna grupa** - ljudi koji imaju moć da naprave promjene koje želimo – donosioci odluka i stvaraoci politika (predstavnicima Parlamenata BiH, Vijeće Ministara BiH, institucije odgovorne za sektor, političke partije, EU Parlament, EUD BiH, EUSR, OHR, aktivni donatori u sektoru). Poruke prema predstavnicima ove ciljne grupe trebaju biti jasne u obliku zahtjeva a koje su zasnovane na argumentima.

- **Sekundarna ciljna grupa** - to su predstavnici onih zainteresovanih strana koji utiču na prepoznatu primarnu ciljnu grupu a koji mogu preduzeti aktivnosti koje će pomoći pri zagovaranju (univerziteti, istraživački centri i instituti, organizacije civilnog društva, mediji, privrednici, privredne komore, predstavnici industrije, vjerske institucije). Poruke prema predstavnicima ove ciljne grupe trebaju biti jasne, motivacijske, koje jasno ukazuju na benefite koje tražene promjene donose.

Akcioni plan za zagovaranje kratkoročnih ciljeva

Strateški cilj	Ključni akteri Liderska uloga	Ključna poruka	Željeni rezultati	Mehanizam	Učestalost	Pokazatelji uspjeha
1. Uspostava jedinstvenog Ministarstva poljoprivrede, prehrane i ruralnog razvoja BiH sa nadležnostima za kreiranje, razvoj i koordinaciju agrarnih/poljoprivrednih politika i za postavljanje strateških ciljeva poljoprivrede i ruralnog razvitka BiH, kreiranje mjera strukturnih poljoprivrednih politika, tržišno-cjenovnih, carinskih i vanjskotrgovinskih	Savez za RR u BiH Green Council	<p>Za primarnu ciljnu grupu: POLJOPRIVREDA JE BUDUĆNOST BIH</p> <p>(razvoj poljoprivrede = nova, kvalitetna i održiva radna mjesta ne samo u poljoprivredi nego u svim pratećim granama i servisima)</p> <p>Za sekundarnu ciljnu grupu: BiH ne može biti konkurentna u sektoru autoindustrije, metalne industrije, ili neke druge, ali je dokazano da može biti konkurentna u ruralnom razvoju jer poljoprivrednici žele da budu ravnopravni u cijeloj BiH. Uz mala ulaganja poljoprivreda može u ovom trenutku dati 50 000 radnih mjesta.</p>	Ministarstvo sa nadležnostima usklađenim prema EU standardima	<p>Pisane poruke,</p> <p>Sastanci,</p> <p>Mediji-kampanje, socijalne mreže,</p> <p>Istraživanja,</p> <p>Organizovanje štandova u min. 15 gradova, uz dijeljenje brošura sa ključnim informacijama,</p> <p>Blokiranje</p>	Minimalno 2x mjesečno, kroz većinu mehanizama	Kvantitativni indikatori-brojevi

<p>mjera, zemljišnih, poreznih i mjera podrške za poljoprivredu u skladu sa EU standardima, te druge dogovorene nadležnosti u vezi sa poljoprivredom, veterinarstvom, zdravljem bilja, sigurnosti hrane, šumarstvom, vodoprivredom i ruralnim razvojem.</p>				<p>komunikacije.</p>		
<p>2. Hitno formiranje neophodnih IPARD struktura koje podrazumijevaju formiranje upravljačkog tijela odnosno ministarstva i IPARD agencije za plaćanje na</p>	<p>Savez za RR u BiH Green Council</p>	<p>Za primarnu ciljnu grupu: Benefit za poljoprivrednog proizvođača i za širu zajednicu u cijeloj BiH Za sekundarnu ciljnu grupu: Sigurnost i vizija investiranja koja dovodi do balansiranog razvoja. Kvalitetniji proizvod iz lokalne proizvodnje.</p>	<p>Sigurno investiranje i</p>	<p>Pisane poruke, Sastanci, Mediji-kampanje, socijalne mreže, Istraživanja, Organizovanje štandova u</p>	<p>Minimalno 2 sastanka mjesečno, kroz većinu mehanizama</p>	<p>Kvantitativni indikatori-brojevi</p>

<p>državnom nivou.</p> <p>Hitna priprema i usvajanje strategije ruralnog razvoja za BiH kao prioritet i uslov budućeg korištenja programiranja IPA 2.</p>				<p>min. 15 gradova, uz dijeljenje brošura sa ključnim informacijama,</p> <p>Blokiranje komunikacije.</p>		
<p>4. Obezbjediti efikasan institucionalno-pravni okvir i prateće strategije razvoja za sektor organske proizvodnje, uvođenje standarda i certificiranje na cijeloj teritoriji BiH</p>	<p>Green Council</p>	<p>Za primarnu ciljnu grupu: Hitno izraditi zakon o org. poljoprivredi i obezbjediti institucionalno-pravne strukture na državnom nivou</p> <p>Za sekundarnu ciljnu grupu: Očuvanje zdravlja i prirode</p>		<p>Pisane poruke,</p> <p>Sastanci,</p> <p>Mediji-kampanje, socijalne mreže,</p> <p>Istraživanja,</p> <p>Organizovanje štandova u min. 15 gradova, uz dijeljenje brošura sa ključnim informacijama,</p>	<p>Sedmično pojavljivanje u medijima,</p> <p>Sedmično pojavljivanje sa štandovima, brošurama i organskim proizvodima</p>	<p>Kvantitativni indikatori-brojevi</p>

				Blokiranje komunikacije.		
5. Obezbjediti efikasan institucionalno-pravni okvir i prateće strategije za potpunu zabranu korištenja GMO sjemena, uvođenje standarda i certificiranje biljaka i životinja kao i proizvoda na teritoriji cijele BiH	Društvo za zaštitu i istraživanje biodiverziteta Green Council	Za primarnu ciljnu grupu: Visoka konkurentnost domaćeg organskog proizvoda na tržištu EU Za sekundarnu ciljnu grupu: Zdravlje i sigurnost	Zabrana korištenja GMO sjemena i proizvodnje	Pisane poruke, leci i brošure, Sastanci, Mediji-kampanje, socijalne mreže, Edukacija FREE GMO/GMO.	Minimalno 2 sastanka mjesečno, kroz većinu mehanizama	Kvantitativni indikatori-brojevi
6. Obezbjediti usvajanje standarda za kontrolu konvencionalne poljoprivredne	Savez za RR u BiH	Za primarnu ciljnu grupu: Investicija i kontrola, usvajanje standarda (global GAP) kod konvencionalne proizvodnje Podrška i usvajanje standarda	Primjenjivanje standarda GLOBAL GAP na cijeloj teritoriji BiH	Pisane poruke, leci i brošure, Sastanci, Mediji-kampanje,	Minimalno 2 sastanka mjesečno, kroz većinu mehanizama	Kvantitativni indikatori-brojevi

<p>proizvodnje uz ograničeno korištenje pesticida, te odabira pesticida koji najmanje štete okolišu i zdravlju čovjeka (GLOBAL GAP).</p>		<p>poljoprivrednom</p>		<p>socijalne mreže, Edukacija Global GAP.</p>		
<p>7. Zaštititi autohtone vrste i sjemena</p>	<p>Savez za RR u BiH</p>	<p>Za primarnu ciljnu grupu: Zaštita prirodnih domaćih vrijednosti Za sekundarnu ciljnu grupu: Prepoznavanje i brendiranje autohtonih sjemena i vrsta</p>	<p>Podrška i uvezivanje banki sjemena, Podignuta svijest o važnosti biodiverziteta i zaštita tradicije i zaštita autohtonih vrsta i sjemena.</p>	<p>Pisane poruke, leci i brošure, Sastanci, Mediji-kampanje, socijalne mreže, Edukacija.</p>	<p>Min. 2x mjesečno kroz većinu mehanizama</p>	<p>Kvantitativni indikatori-brojevi</p>

<p>8. Osiguranje uključivanja stručnjaka iz prakse i predstavnika relevantnih organizacija civilnog društva u toku izrade i usaglašavanja zakona i strategija u sektoru poljoprivrede i ruralnog razvoja.</p>	<p>Sistem Brčko Savez za RR u BiH</p>	<p>Za primarnu ciljnu grupu: Saradnja sa civilnim sektorom donosi kvalitet pomak i prema budućim integracijama Za sekundarnu ciljnu grupu: Snaga i važnost vašeg glasa</p>	<p>Kvalitetni, prihvatljivi i provodivi institucionalno pravni okviri</p>	<p>Rad sa lokalnom zajednicom, Ruralnim animatorima, Savjetodavnim službama.</p>	<p>Min. jednom sedmično</p>	<p>Kvantitativni indikatori-brojevi</p>
<p>9. Rad sa medijima u cilju podrške istraživačkom novinarstvu, argumentovanim stručnim emisijama i nepristrasnosti medija.</p>	<p>Green Council Sistem Brčko</p>	<p>Za primarnu ciljnu grupu: Bitno je da mediji shvate važnost sektora poljoprivrede i ruralnog razvoja u BiH Za sekundarnu ciljnu grupu: Više kvalitetnog medijskog prostora u kvalitetnom vremenskom periodu (inkluzija)</p>	<p>Veća medijska zastupljenost o svim aktuelnim dešavanjima, edukativne emisije,</p>	<p>Kanalisanje svih aktivnosti uključenih aktera prema EU info centru, Svaka od uključenih organizacija da koristi svoje mreže i kanale.</p>	<p>Prema potrebi</p>	<p>Kvantitativni indikatori-brojevi</p>

Akcioni plan za zagovaranje dugoročnih ciljeva

Strateški cilj	Ključni akteri ULOGA	Ključna poruka	Željeni rezultati	Mehanizam	Učestalost	Pokazatelji uspjeha
1.Usklađivanju sa pravnom stečevinom EU, odnosno Harmonizacija zakona i regulativa te usvajanje važećih standarda u sektoru poljoprivrede i ruralnog razvoja.	Savez za RR u BiH Predrag Pavlović	<p>Za primarnu ciljnu grupu: Poljoprivreda i RR obuvata 50% pravne stečevine EU, veoma je zahtjevan i kompleksan sektor , te traži potpunu posvećenost i odgovornost institucija i stručnjaka u BiH</p> <p>Za sekundarnu ciljnu grupu: Građani treba da vrše pritisak za promjene</p>	BiH ravnopravna članica EU	<p>Pisani mediji, Sastanci sa Parlamentom BiH i Vijećem ministara BiH,</p> <p>Vezati sa prvim i drugim krakoročnim planom.</p>	2x sedmično	Kvantitativni indikatori-brojevi

<p>2.U okviru zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju BiH, u slučaju prevencije i saniranje posljedica od prirodnih nepogoda, osigurati pravičnu i ravnopravnu podršku svim građanima BiH.</p>	<p>Savez za RR u BiH Društvo za zaštitu i istraživanje biodiverzite ta</p>	<p>Za primarnu ciljnu grupu: Transparentni i javni fondovi zaduženi za saniranje posljedica nastalih prirodnim nepogodama i prepoznatu odgovornu instituciju</p> <p>Za sekundarnu ciljnu grupu: Važnost saznanja o utrošenim sredstvima, tj transparentnost</p>	<p>Efektan institucionalno-pravni okvir i strateški plan za prevenciju i sanaciju šteta od prirodnih nepogoda, kao i jasni izvještaji.</p>	<p>Prezentacije građanima i mediji, Stručne edukativne emisije</p>	<p>Min. 2x mjesečno kroz većinu mehanizama</p>	<p>Kvantitativni indikatori-brojevi</p>
<p>3.Usklađivanje institucionalno-pravnog okvira i odgovarajućih strategija ili operativnih planova na svim nivoima upravljanja i na cijeloj teritoriji BiH</p>	<p>Savez za RR u BiH Green Council</p>	<p>Za primarnu ciljnu grupu: Harmonizacija znači ravnopravnost i jednakost i balansiran razvoj BiH</p> <p>Za sekundarnu ciljnu grupu: Usklađivanje znači transparentnost i sigurnost</p>	<p>Uređen sektor poljoprivrede i ruralnog razvoja na cijeloj teritoriji BiH</p>	<p>Podrška Uredu za harmonizaciju plaćanja u sektoru polj. i ruralnog razvoja. Prezentacija o IPARDu ispred Parlamenta,</p>	<p>Min. 2x mjesečno kroz većinu mehanizama</p>	<p>Kvantitativni indikatori-brojevi</p>

				Radionica sa ključnim akterima.		
<p>4. Usvojiti informacionu strategiju za poljoprivredu, usvojiti zakon o poljoprivrednom popisu i odluku o harmoniziranim registrima poljoprivrednih gazdinstava i harmoniziranim registrima klijenata u BiH, te obezbjediti podršku ukupnog Poljoprivrednog sistema registara (AIS - Agriculture Information sistem).</p>	<p>Green Council</p> <p>Halilović Mejra (referentni organski proizvođač -Halilovići doo)</p>	<p>Za primarnu ciljnu grupu: Informacioni sistem BiH transparentnost i borba protiv korupcije</p> <p>Za sekundarnu ciljnu grupu: Principi EU</p> <p>Transparentnost, ravnopravnost, otvoreni pozivi ,balansiran razvoj</p>	<p>Jasan uvid u sektor od planiranja do investiranja</p>	<p>Pisane poruke, leci i brošure,</p> <p>Sastanci,</p> <p>Mediji-kampanje, socijalne mreže.</p>	<p>Min. 2x mjesečno kroz većinu mehanizama</p>	<p>Kvantitativni indikatori-brojevi</p>

<p>5. Obezbjediti veću medijsku pažnju i to više prostora u svim medijima kroz obrazovno-zabavne stručne emisije koje će afirmisati sektor poljoprivrede i ruralnog razvoja u BiH.</p>	<p>Green Council Sistem Brčko</p>	<p>Za primarnu ciljnu grupu: Bitno je da mediji shvate važnost sektora poljoprivrede i ruralnog razvoja u BiH</p> <p>Za sekundarnu ciljnu grupu: Više kvalitetnog medijskog prostora u kvalitetnom vremenskom periodu (inkluzija)</p>	<p>Veća medijska zastupljenost o svim aktuelnim dešavanjima, edukativne emisije</p>	<p>Kanalisanje svih aktivnosti uključenih aktera prema EU info centru,</p> <p>Svaka od uključenih organizacija da koristi svoje mreže i kanale.</p> <p>Edukacijske emisije</p>	<p>Prema potrebi</p>	<p>Kvantitativni indikatori-brojevi</p>
<p>6. Obezbjediti usvajanje važećih standarda EU u procesima javnih konsultacija uz principe transparentnosti i inkluzije.</p>	<p>Sistem Brčko Savez za RR u BiH</p>	<p>Za primarnu ciljnu grupu: Saradnja sa civilnim sektorom donosi kvalitet pomak i prema budućim integracijama</p> <p>Za sekundarnu ciljnu grupu: Snaga i važnost vašeg glasa</p>	<p>Kvalitetni, prihvatljivi i provodivi institucionalno pravni okviri</p>	<p>Rad sa lokalnom zajednicom,</p> <p>Ruralnim animatorima,</p> <p>Savjetodavnim službama</p>	<p>Min. jednom sedmično</p>	<p>Kvantitativni indikatori-brojevi</p>

Note: Družić Dedo (koja organizacija) će pratiti za sve strateške ciljeve pitanja koja se odnose na stočarstvo i veterinarstvo.

Zaključna razmatranja

Zagovaranje je proces koji je kreiran da utječe na socijalne promjene a koji nastaje iz jasnih potreba da se poboljša kvalitet života pojedinca ili zajednice. Sastoji se od serija aktivnosti koje se planski provode sa ciljem mijenjanja politika, praksi i stavova u cilju poboljšanja ukupnog stanja. Situacija u sektoru poljoprivrede i ruralnog razvoja BiH je neusklađena i neefikasna s toga je neophodno planski zagovarati suštinske promjene.

Zagovaranje je mnogo snažnije i ima veću vjerovatnoću uspjeha ukoliko postoji veći broj aktera koji su uvezani i između kojih postoji izgrađeno povjerenje. Zagovaranje traži poštovanost, strpljenje, uključenost, jasno definisane uloge i vjerovanje u uspjeh. Zagovaranje često zahtjeva maksimalno zalaganje svih aktera, timski rad, jasnu i planiranu komunikaciju i ponajviše otvorenost.

Ovaj strateški plan i akcioni planovi su napravljeni kroz saradnju sa ključnim akterima koji su već neformalno bili uključeni u dosadašnje zagovaranje a koji sada žele da formalizuju svoju saradnju. Ključni akteri su prepoznali kratkoročne i dugoročne ciljeve te zajedno izradili akcione planove za koje su se obavezali da će ih provesti u određenom definisanom roku sa jasno podijeljenim zadacima i obavezama.

Planirana evaluacija rada svih aktera, izvještavanje i nove planirane radionice će obezbjediti nadzor i vlasništvo nad procesom zagovaranja svih ključnih aktera. Prva radionica je planirana za februar mjesec 2015. godine na kojoj bi se

napravila prva provjera uspjeha i izradio plan komunikacije. Druga radionica je planirana za mjesec septembar kada bi se uključio veći broj aktera u sektoru u cilju definisanja potreba hamonizacije. Treća radionica se planira održati do kraja godine.

Predlaže se takođe da se u mjesecu junu zajednički pripremi konferencija na kojoj bi se predstavili rezultati zagovaranja prepoznatih kratkoročnih ciljeva i tekućih aktivnosti na planu dugoročnih ciljeva zagovaranja. Sve radionice i konferencija će se pripremati uz podršku svih ključnih aktera prema njihovim mogućnostima i kapacitetima.

Veoma važno izgrađeno povjerenje i vlasništvo nad strateškim planom, akcionim planovima i samim procesom zagovaranja osigurat će veću vjerovatnoću krajnjeg uspjeha zagovaranja prepoznatih kratkoročnih i dugoročnih ciljeva. Evaluacija će pomoći da se sam plan prilagođava i unapređuje u toku provođenja.

Naglašeno je da svaki član neformalne grupe za zagovaranje se podstiče na proaktivnu ulogu prema medijima i širenju informacija tako što će sve aktivnosti pratiti na svojim socijalnim mrežama i drugim vidovima umrežavanja u cilju podrške zagovaranju i podizanja svijesti građana.

Strateški plan kao i akcioni planovi će biti javno dostupni svim prepoznatim partnerima koji će moći da se uključe u proces provođenja prema aspiracijama i kapacitetima.

Najvažnije je da se u toku procesa zagovaranja stvara sve veća i snažnija masa zagovarača koja će na taj način pokazati snagu i doprinijeti suštinskim promjenama u sektoru poljoprivrede i ruralnog razvoja BiH koje za krajnji cilj imaju ukupan balansiran društveno ekonomski razvoja BiH.